

सम्मानित गाउँसभाका सदस्य ज्यू,

पौवादुङमा गाउँपालिकाले आगामी आ.व २०८०।०८१ को लागि नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, दिगो विकासका लक्ष्यहरू, नेपाल सरकारको पन्ध्रौं योजना मार्गदर्शन, प्रदेश सरकारको मार्गदर्शन तथा प्राथमिकताहरू पौवादुङमा गाउँपालिकाको प्रथम आवधिक योजनाको अल्पकालिन, मध्यकालिन र दीर्घकालिन योजनाहरूलाई कार्यान्वयन गर्दै कतिपय कानूनी जटिलता, अस्पष्टता, साधन श्रोतको सिमितताका बाबजुत पनि समस्याहरूलाई न्यूनिकरण गर्दै गाउँबासी बुबा, आमा, दाजुभाई तथा दिदिबहीनीहरूबाट व्यक्त भएका जनचाहनाहरूलाई समेट्दै यहाँहरूको चाहना तथा समग्र पालिकाको आवश्यकता अनुसार निम्न बमोजिमका नीति तथा कार्यक्रमहरू अवलम्बन गरेका छौं।

आर्थिक विकास सम्बन्धि नीति:-

(क) कृषि/पशु:-

- ५०% साझेदारीमा एक घर एक करेसाबारी कार्यक्रमलाई महिला विकास बोर्डमार्फत नै व्यवस्थित गरिनेछ ।
- प्रयोग विहिन (खाली) जग्गामा कृषि कार्य प्रोत्साहनका लागि कृषकहरूसँगको साझेदारीमा विभिन्न आयोजनहरू जस्तै REED, NAFHA () सँग समन्वय गर्दै भूगोल तथा माग अनुसारको फलफुल र नगदेवालीको लागि अनुदान व्यवस्था गरिनेछ। एक गाउँ एक उत्पादन पकेट कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ। धेरै भन्दा धेरै कृषक र पशु समूहहरूलाई यस कार्यक्रमसँग जोड्दै आर्थिक रूपमा आत्मनिर्भर बन्दै निर्यात समेत प्रवर्द्धन गर्नका लागि प्रशस्त समन्वय गरिनेछ ।
- नेपाल राष्ट्र बैंकको मौद्रिक नीति अनुसार कृषिमा सहूलियतपूर्ण व्याजदरको सुविधालाई गाउँपालिका जमानतमा बसी सहकारी, बैंक तथा वित्तीय संस्थाद्वारा ऋण उपलब्ध गराइने छ। दातृ निकायको सहयोगमा कोष खडा गरी सस्तो ब्याजदरमा गाउँपालिकाले उद्यमीहरूलाई ऋण उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिनेछ।
- कृषि तथा पशु क्षेत्रका कार्यक्रमहरूलाई मागमा आधारित बनाउन र निरन्तरता दिन अनुदान कार्यक्रमहरूमा पचास प्रतिशत लागत साझेदारीमा सञ्चालन गरिनेछ।
- एभोकाडो र कफि क्षेत्रको विकास गरिनेछ। लघुउद्यम विकास कार्यक्रममा कफि खेतिलाई व्यवस्थित गर्न जमिनको उचाई अनुसार आवश्यक तालिम प्रदान गरि विरुवाहरू वितरण गरिनेछ।
- स्वदेशी तथा बैदेशिक संघ संस्था तथा निकाय सँग संघीय कानून अनुसार अनुदान, ऋण तथा सहयोग प्राप्त गरी कृषि तथा पशु विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- सामुहिक कृषि गर्ने र बाझो रहेका जमीनहरूमा ठूला कृषि फर्महरू संचालन गरी राम्रो काम गर्ने फर्म वा कृषकहरूलाई प्रोत्सहान गरिदै लागिनेछ।
- गाउँपालिका भित्रका बाझो जमिनलाई कार्यविधि निर्माण गरि कृषकहरूलाई निश्चित समयका लागि लिजमा खेती गर्नका लागि जग्गा उपलब्ध गराइनेछ। बाझो जमिनमा मालपोत र भूमिकरको दर थप १५% थप गरिनेछ ।

- जमिनको उत्पादकत्व र भूमिको प्रकारको आधारमा विभिन्न वडाहरूमा कृषि पकेट क्षेत्रका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ। जस्तै:- श्यामसिला, तिवारीभञ्ज्याङ्गमा — आलु, काउली र बन्दागोभी, फलफुलजन्यमा किवी र नास्पति।
- कृषि उपजमा किटनाशक औषधिको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै जैविक विषादी र प्राङ्गारिक मलको प्रयोग गरी अर्गानिक उत्पादनमा बढावा दिईनेछ। रसायनिक मल निर्मुल गरी प्राङ्गारिक मल गडियौले मललाई प्रयोग गर्ने प्रोत्सान गरिनेछ।
- बिगत वर्षहरूमा गाउँपालिकाद्वारा वितरण गरिदै आएका बोटबिरुवाहरूको कडा अनुगमन गरि आगामी सालका निमित्त नीति तयार गरिदै लगिनेछ।
- कृषि सङ्कलन केन्द्र ३ वटा स्थापना गर्नको लागि प्रदेश सरकारसंग आवश्यक समन्वय गरिनेछ।
- नियमित पानी लाग्ने कुलो मर्मतका लागि मर्मत संभार कोषबाट खर्चको व्यवस्था गरिनेछ।
- कृषि उपजको बजारीकरण गर्ने व्यवस्था गरिनेछ। साविकको अण्डा र मासुमा आत्मनिर्भर कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई उचित बिक्री वितरणको व्यवस्था गरिनेछ।
- ब्लक तथा पकेट कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।
- कृषि ज्ञान तथा प्रविधि हस्तान्तरणमा जोड दिईनेछ।
- स्थानीय प्रजातिका धान मकै, कोदो, कोसेवाली लगायतका अन्नहरूको संरक्षणको लागि स्थानीय बीउ संरक्षण र विकास गर्ने गरी बीउ बैंकको स्थापना गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
- व्यवसायिक कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनमा कृषकहरूलाई सघाउ पुऱ्याउने खालका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ।
- व्यावसायिक कृषि तथा पशु फर्महरूको वर्गीकरण गर्दै तालिम, तथा औषधीको व्यवस्था गरिनेछ साथै नियमित अनुगमन गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ।
- मौसमी तथा बेमसौसमी तरकारी उत्पादनका लागि बैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका युवाहरूलाई तालिम दिई स्वरोजगार तथा आत्मनिर्भर हुने व्यवस्था गरिनेछ।
- आवश्यकता अनुसार कृषि तथा पशु प्राविधिक जनशक्तिको व्यवस्था गरिनेछ।
- कृतिम गर्भाधारण प्रविधिमाफत उन्नत पशु विउ कृषक समूहहरूलाई उपलब्ध गराइनेछ।
- पशु बीमा, नश्व सुधार तथा कृषि बीमा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- पशु सुरक्षा एवं प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। पशु बिमा गर्नेलाई गाउँपालिकाबाट अनुदान प्रदान गरिनेछ।
- रेविज रोग नियन्त्रणका लागि भ्याक्सिनेसन र कुकुर बन्ध्याकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

- पशु स्वास्थ्य शिविर असल पशुपालन अभ्यास प्रविधि हस्तान्तरण तालिम जुनोटिक रोग सम्बन्धि विद्यालय शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- पशुपालक कृषकरुलाई बजारीकरण गर्नलाई REED र दुग्ध विकास संस्थान मार्फत दुग्ध डेरिको स्थापना गरिनेछ ।
- कृषि तथा पशुपंक्षी जन्य प्राकृतिक प्रकोष तथा महामारी रोग नियन्त्रण सम्बन्धमा रोकथाम तथा नियन्त्रणको नीति अवलम्बन गरिनेछ । पशु रोग नियन्त्रणका लागि ५०% अनुदानमा खोप कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- आधुनिक प्रविधियुक्त पोर्टेबल शित भण्डारको निर्माण तर्फ जोड दिईने छ । यसका निमित्त प्रदेश सरकार र संघीय सरकारसँग प्रसस्त मात्रामा समन्वय गरिनेछ ।
- आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्रका हिसाबले पछाडी पारिएका वर्गहरूलाई प्राथमिकता दिई कृषि र पशु क्षेत्रमा रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई कृषि क्षेत्रमार्फत रोजगारीमा आवद्ध गरिनेछ ।

(ख) सहकारी:-

- गाउँपालिका भित्रका समान उद्देश्य र प्रकृतिको सहकारीहरूलाई एकीकरण गरी बृहत रूपमा गतिविधी तथा कारोबार सञ्चालन गर्दै वित्तीय पहुँच बृद्धि गरिनेछ । सोहि नीति अन्तर्गत गाउँपालिकास्तरमा एक सहकारीलाई ग्रामीण बैङ्कको अवधारणामा सञ्चालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभन्दा बाहिर दर्ता भई यस गाउँपालिकाभित्र सञ्चालनमा रहेका सहकारी तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई दायरामा ल्याईने छ, दायरामा नआएका र गाउँपालिकाको सहकारी नीतिभन्दा फरक रूपमा कारोबार सञ्चालन गरिरहेका सहकारी तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई कारोबारमा रोक लगाईनेछ ।
- पशुपालन, कृषि र निर्यात तथा उत्पादनमूलक सहकारी समूहहरूलाई प्रस्तावनाका आधारमा अनुदान दिइनेछ ।
- गरिवी निवारण कोषद्वारा प्रवर्द्धित सामुदायिक संस्थाहरूलाई सहकारी संस्थाको रूपमा दर्ता तथा व्यवस्थापन गरी विऊ कोष परिचालन मार्फत रोजगारी सिर्जना गरिनेछ ।
- सहकारी संस्थाहरूको नियमन तथा व्यवस्थापन गर्दै करको दायरामा ल्याइनेछ ।
- एक घर एक सहकारी सदस्य बनाउन पहल गरिने छ ।
- सहकारीलाई बीउ पुँजी तथा घुम्ती कोष उत्पादनसँग जोड्नलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
- गाउँस्थित सहकारी संस्थाहरू अनुमति, नियमन, विस्तार, प्रशिक्षण सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- सहकारीको माध्यमबाट स्थानीय स्रोत श्रम, साधन सीप र पूँजीको अधिकतम परिचालन गरी आर्थिक, सामाजिक रूपान्तरण गरिनेछ ।
- प्रत्येक वडामा एउटा नमूना सहकारको स्थापना र संचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । हरेक गाउँमा उद्यम सहकारी/कृषि सहकारी र उपभोक्ता सहकारी स्थापनामा जोड दिईनेछ ।
- स्थानीय उत्पादनको प्रवर्द्धन र बजारीकरणका लागि कृषि सहकारीलाई परिचालन गरिनेछ ।

- विभिन्न खालमा सहकारी शिक्षा, सहकारी व्यवसाय प्रवर्द्धन जस्ता सहकारी सम्बन्धी आवश्यक तालिम संचालन गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
- सहकारी संस्थाको मापदण्ड कार्यान्वयन र नियमनमा विशेष जोड दिने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
- सहकारीले चौमासिक रूपमा विवरण बुझाउनुपर्ने व्यवस्था गरिनेछ।
- गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम अनुसारको योजना सहकारी तथा अन्य वित्तीय संस्थाहरूले प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने नीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ।

(ग) उद्योग तथा वाणिज्य

- कृषिमा आधारित साना तथा लघु उद्योगमा अनुदान तालिमको व्यवस्था मिलाइनेछ।
- स्थानीय उद्योगबाट उत्पादित सामाग्रीको बिक्री वितरण तथा निर्यातको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ।
- महिला उद्यमीहरूलाई उद्यमशीलता सम्बन्धी शिक्षा दिइनेछ।
- उत्पादित वस्तुहरू उद्योग वाणिज्य संघसँग समन्वय गरी बिक्रीको व्यवस्था मिलाइनेछ।
- गरीबी निवारणका लागि लघुउद्यम कार्यक्रम (MEDPA) मार्फत दक्ष रोजगारको सृजना, तालिमको ताजगीकरण र प्रविधि हस्तान्तरण कार्य गरिनेछ। जस्तै कफी खेती, ड्राइभिड तालिम कूक तालिम ईलेक्ट्रिसियन तालिम, सिकर्मी तथा डकर्मी तालिम।
- स्थानीय उत्पादनको प्रवर्द्धन र बजारीकरणका लागि नीतिगत र कार्यक्रमको व्यवस्था गरी सो अनुसार बजार व्यवस्थापन गरिनेछ।

(घ) रोजगार

- प्रत्येक घरमा कम्तीमा एक घर एक रोजगार सृजना गर्ने कार्यक्रमलाई अगामी आ.व. मा पनि निरन्तरता दिइनेछ।
- युवा रोजगारीका लागि रूपान्तरण पहल योजना मार्फत रोजगार परिचालन गरिनेछ।
- सूचीकृत सबै बेरोजगार व्यक्तिलाई प्राथमिकता क्रमानुसार १०० दिनको रोजगारी प्रदान गरिनेछ। रोजगारीमा खटाउने सन्दर्भमा एकल महिला, विपन्न वर्ग, दलित वर्ग, महिला तथा आदिवासी जनजातिलाई प्राथमिकता दिइनेछ र परिचय पत्र सहित रोजगारीमा खटाइनेछ।
- कामको शिलशिलामा आयोजना स्थलमा दुर्घटना भई मृत्यु भएमा सात लाख सम्मको बिमा गरिनेछ साथै घाइते भएमा दुर्घटनाको प्रकृति हेरी अधिकतम एकलाख सम्मको उपचार खर्च उपलब्ध गराइनेछ। जसका लागि रोजगार सेवाकेन्द्र मार्फत राष्ट्रिय बिमा कम्पनी लि. र श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयमा सिफारिस गरिनेछ।
- बेरोजगार व्यक्तिको पारिश्रमिक बैंक खाता मार्फत हस्तान्तरण गरिनेछ। जसका लागि अनिवार्य रूपमा सबै बेरोजगार व्यक्तिलाई बैंकमा खाता खोल्न लगाइनेछ।

- सुचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई १०० दिनको रोजगारी प्रदान गर्न संघीय सशर्त अनुदानका अतिरिक्त गाउँपालिकाको कोषबाट साझेदारी समेत गरी प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- विश्व बैंकसँगको वित्तिय सहयोगमा सञ्चालन हुने युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल आयोजना (संचालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७६ सँग अन्तर समन्वय गरी रोजगारी प्रदान गर्नुका साथै क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गरिनेछ।
- रोजगार सेवा केन्द्रको सुदृढिकरण गरिनेछ।
- रोजगारी प्रदानको गुनासो सुनुवाईको व्यवस्था गरिनेछ।
- गाउँपालिकाबाट विनियोजन गरिएका योजनाहरूलाई स्थानीय जनशक्तिको परीचालन गरी कार्यान्वयन गर्दै रोजगारीको व्यवस्थापन गरिनेछ।

(ड) पर्यटन, धार्मिक एवं साँस्कृतिक प्रवर्द्धन

- संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय (संघ), पर्यटन तथा संस्कृति मन्त्रालय (प्रदेश) र गाउँपालिकाको संयुक्त लगानीमा च्याङ्ग्रे पोखरी, अरुणडाँडा, सन्तानेश्वर, कोटगढी क्षेत्रका लागि पर्यटकीय स्थल निर्माण तथा प्रचार प्रसार व्यवस्थापनका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गर्नका साथै अन्य पर्यटकीय स्थलको पहिचान र विस्तृत अध्ययन गरिनेछ।
- स्थानीय धार्मिक, साँस्कृतिक एवं प्राकृतिक रूपले मनोरम तथा सुन्दर स्थलहरूको संरक्षण, संवर्द्धन तथा प्रवर्द्धन गर्दै प्रचार प्रसारको माध्यमद्वारा आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरू भित्र्याई यस गाउँपालिकाबासीको आय आर्जनमा अभिवृद्धि आउने तथा जीवनस्तर उकास्नमा टेवा पुर्याइनेछ।
- गाउँपालिकाको भुगोल, धर्म, साँस्कृति, प्राकृतिक सम्पदा आर्थिक जनजीवन समेत समेटि गाउँपालिकाको गान तयार गरिनेछ।
- लोपोन्मुख दुङ्माली भाषा संरक्षण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक तथा शब्दकोष निर्माण गरिनेछ। दुङ्माली भाषाको निर्माणाधिन सङ्ग्रहालय र मुख्य कार्यालयको निर्माण कार्य सम्पन्न गरि सूचारू गरिनेछ।
- गाउँपालिका भित्रका धार्मिक एवं पर्यटकीय स्थलहरूको निर्माण र व्यवस्थापनमा आवश्यक बजेट प्रबन्ध गर्ने गराउने नीति लिइनेछ।
- पुष्पलाल मध्य पहाडी राजमार्ग अन्तर्गत पौवादुङमा गाउँपालिकाको वडा नं २ तिवारीभञ्ज्याङको हङ्ग्रायो खोला ओढारे प्रवेशद्वार हातामा गाउँपालिकाको पूरानो संस्कृति झल्कने गरि र गाउँपालिकालाई प्रत्यक्ष आमदानी पनि हुँने गरि हाङ्ग्रायो ओढारे रिफ्रेसमेन्ट सेन्टर निर्माण गरिनेछ।
- संस्कृति र समुदायमा आधारित होमस्टे संचालन तथा प्रवर्द्धनका लागि क्षमता अभिवृद्धि, पूर्वाधार विकास र पहुँच विस्तारजस्ता कार्य सञ्चालन गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ। शेर्पा होमस्टे अरुणडाँडा, मगर होमस्टे

चाम्ताड सञ्चालन गर्नका लागि घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयसँग समन्वय गरी तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

- आन्तरिक एवं बाह्य पर्यटक भित्रयाउने सहयोग पुग्ने खालका पर्यटकीय स्थलहरूको पहिचान, संरक्षण र विकास गरिनेछ।
- रक कल्याम्बिड, साईक्लिड जस्ता साहसिक पर्यटकलाई सहयोग पुग्ने खालका पूर्वाधार विकास एवं प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम संचालन गरिने छ।
- पर्यटन गन्तव्यहरूलाई एकीकृत गरी पर्यटन प्याकेजको निर्माण गरी पर्यटकलाई आकर्षित गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
- यस गाउँपालिका भित्रका जातिगत पर्व, पञ्चे बाजा, संस्कार, भेषभुषा, सँस्कृतिको संरक्षणको लागि संग्राहलयको निर्माण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
- पर्यटकको उचित सेवा, सत्कार र सुरक्षा प्रबन्ध सहितको पर्यटकीय आवास व्यवस्थापन गर्न होटलहरूको न्यूनतम सेवा र गुणस्तर मापदण्ड निर्धारण गरिनेछ।
- **सामाजिक विकास**

(क) स्वास्थ्य:-

- नवजात शिशु भविष्य सुरक्षा कार्यक्रम (Neo-Natal Future Security Programme) मार्फत पौवादुडमा गाउँपालिका भित्र जन्म र रेफर भएका नवजात शिशुहरूलाई बैकिड सेवा मार्फत महिनाको रु ५००। पाँच वर्षसम्म उपलब्ध गराइनेछ।
- गर्भवति महिलालाई पोथि बितरण गरी अण्डा कार्यक्रमलाई (आफै पाल्दै आफै खादै) व्यवस्थित गरिनेछ।
- रातो भाले कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
- सुरक्षित मातृत्व रोडम्याप, २०३० लाई पुरा गर्न नर्सिङ्ग कर्मचारीहरूबाट गर्भवती अवस्थामा आठ पटक स्वास्थ्य संस्थामा र सुत्केरी अवस्थामा चार पटक घरैमा स्वास्थ्य जाँच गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
- पोषण सेवालालाई छ वटै वडामा विस्तार गरिनेछ, दुई वर्ष मुनिका बच्चाका आमाहरूलाई तौल मेसिन, MUAC टेप निःशुल्क उपलब्ध गराई घरमै पोषण लेखाजोखा गराइनेछ र कुपोषण भएको अवस्था देखा परेमा मानेडाँडा अस्पताल र तिवारीभञ्ज्याङ स्वास्थ्य चौकीबाट उपचारको प्रबन्ध मिलाइनेछ।
- बर्थिङ सेन्टरबाट रेफर गरिएका गर्भवती, सुत्केरी र नवशिशुहरूलाई एम्बुलेन्स सेवा निःशुल्क उपलब्ध गरिनेछ।
- ज्येष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्ति, अति विपन्न परिचयपत्र भएका नागरिकहरूलाई गाउँपालिकाभित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट अन्य ठूला अस्पतालहरूमा रेफर गरिएमा एम्बुलेन्स सेवामा पचास प्रतिशत छुटको व्यवस्था गरिनेछ।
- नसर्ने रोग र पाठेघर खस्ने महिलाहरूको शिविर सभै गरि स्वास्थ्य बीमा मार्फत उपचारको व्यवस्था गरिनेछ।

- हाल सञ्चालनमा रहेका ५ वटा बर्थिङ सेन्टरहरूको थप सुदृढिकरण गरिनेछ र नर्सिङ्ग कर्मचारीहरूलाई नाईट भत्ता र सरसफाई कर्मचारीहरूलाई सरसफाई भत्ता उपलब्ध गरिनेछ।
- ३ नं वडामा निर्माणाधिन स्वास्थ्य संस्था तथा प्रसुती केन्द्रको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न संघीय र प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरिनेछ।
- प्रेस्कृप्सन बिनाका औषधि सेवनलाई निरुत्साहित गरिनेछ, र छ वटै स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई औषधिको व्यवस्था गरिनेछ।
- विपन्न नागरिक उपचार कोष मार्फत उपचारमा जाने बिरामीहरूको लागि सोधभर्ना कोष सञ्चालन गरिनेछ र सोधभर्ना मार्फत पालिकाबाटै उपचार रकमको व्यवस्था गरिनेछ।
- स्याटलाईट क्लिनिक मार्फत परिवार नियोजनका सेवाहरू सञ्चालन गरिनेछ।
- स्वास्थ्य सेवाको माग पक्षलाई थप सबल बनाउन महिला स्वयम सेविकाको भूमिका बढाउनका साथै सचेतनामुलक गतीविधि सञ्चालन गरिनेछ। महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविकाहरूलाई प्रोत्सहान सुविधा उपलब्ध गरिनेछ।
- सबै स्वास्थ्य संस्थाबाट राष्ट्रिय मापदण्ड बमोजिमका आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरू निःशुल्क रूपमा उपलब्ध गरिनेछ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई बाल, किशोर किशोरी, अपाङ्ग तथा ज्येष्ठ नागरिक मैत्री संस्था बनाईनेछ।
- नियमित खोप सेवालाई थप प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्दै सबै बालबालीकाहरूलाई खोपको दायरामा ल्याईनेछ।
- कोभिड-१९ खोप पाँच वर्ष माथिका सबै नागरिकहरूलाई उपलब्ध गराईनेछ।
- खोप केन्द्रहरू आवश्यकता अनुसार थप घट गरिनेछ।
- प्रत्येक वडामा रहेका स्वास्थ्य चौकीको सुदृढिकरण गरि आवश्यक उपकरण उपलब्ध गरिनेछ।
- गाउँपालिकाको मानेडाँडा अस्पतालबाट प्रदान गरिने ल्याव सुविधा सहितको स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको कार्यलाई निरन्तरताको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ।
- स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तरका लागि स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई पर्याप्त तालिमको व्यवस्था गरिनेछ।
- Zero Home Delivery गाउँपालिका घोषणा गर्न आवश्यक क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछ।
- जन्म प्रमाणित कार्ड वितरण कार्यक्रम लागु गरिनेछ।
- नागरिक आरोग्य केन्द्र मार्फत आयुर्वेदिक उपचार प्रणालीलाई व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरिनेछ।
- SBA र ग्रामीण Video X-ray सेवालाई निरन्तरता दिन तालिम सञ्चालन गर्नको लागि साझेदारी बजेटको व्यवस्था गरिनेछ।
- मानेडाँडा अस्पतालको सेवालाई विस्तार र निरन्तरता दिईनेछ। अगामी २ वर्षभित्र सुविधा सम्पन्न ५ शैयाको आधारभूत अस्पताल निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक प्रवन्ध गरिनेछ।

- स्वास्थ्य सेवामा संलग्न कर्मचारी तथा स्वास्थ्यकर्मीको मनोबल वृद्धि गर्दै भौतिक तथा पेशागत सुरक्षा सुनिश्चित गरिनेछ।

(ख) शिक्षा:- “गुणस्तरीय शिक्षा समान शिक्षा”

- गाउँ शिक्षा ऐन २०७९ लाई कार्यान्वयन गरिनेछ।
- सामुदायिक विद्यालयहरूले नमुना विद्यालयको रूपमा विकास गर्न चाहेमा विद्यालय र अभिभावकहरूको लागत साझेदारीको आधारमा United World School (UWS) सँग समन्वयको निति अवलम्बन गरिनेछ।
- शिक्षण संस्थाको नक्सांकन गरि भूगोल र न्यूनतम विद्यार्थी संख्याको आधारमा समायोजन गरिनेछ।
- आधारभूत तहमा पौवादुडमाको गौरव, संस्कृति, सभ्यता, मुल्य मान्यता र एकताको सम्बर्द्धन एवं स्वास्थ्य तथा नैतिक जीवनशैली जस्ता विषय समावेश गरि स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरि कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।
- दुङ्माली मातृभाषी विद्यार्थी बाहुल्य तथा शिक्षक उपलब्ध विद्यालयहरूमा दुङ्माली मातृभाषा कक्षा १ को पठनपाठन सुरुवात गराईनेछ।
- यस गाउँपालिकाका सामुदायिक विद्यालयबाट एस.ई.ई परीक्षा उत्तीर्ण गरि उच्च शिक्षामा विज्ञान विषय/ एम.वि.वि.एस अध्ययन गर्न चाहने विद्यार्थीहरूका लागि गाउँपालिकाले कार्यविधि बनाई अध्ययन खर्चको व्यवस्थापन गर्नेछ र निज विद्यार्थीले भविष्यमा गाउँपालिकामा सेवा करार मार्फत विद्यालय/ अस्पतालमा सेवा गर्नु पर्नेछ।
- गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालयहरूको सर्वाङ्गीण पक्षको अनुगमन र रेखदेख गर्नको लागि एक शिक्षक कर्मचारीको व्यवस्था मिलाईनेछ।
- दातृ निकायहरू संग समन्वय गरि विद्यार्थीहरूका लागि आवश्यक स्टेसनरी र न्यानो कपडाहरू वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ।
- पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकासका लागि प्रारम्भिक बाल विकास कार्यक्रमलाई प्रोत्सहान गरिनेछ।
- बाल विकास केन्द्रको बसाई व्यवस्था बालमैत्री बनाई सिकाई वातावरण सृजना गरिनेछ।
- विद्यार्थी शिक्षण सिकाइलाई प्रविधिमैत्री बनाइनेछ।
- कक्षा १ देखि ८ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई दिवा खाजाको व्यवस्था मिलाईनेछ।
- गाउँपालिका अध्यक्ष छात्रवृत्ति कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।
- प्रधानाध्यापक र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षलाई विद्यालय सुधार योजना निर्माण सम्बन्धी तालिम व्यवस्था गरिनेछ।
- विद्यालयहरूको भौतिक पूर्वाधार निर्माण/सुधार सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- शिक्षक दरबन्दी मिलानको कार्यलाई व्यवस्थित गरिनेछ।
- गाउँपालिकास्तरीय अतिरिक्त क्रियाकलाप तथा खेलकुद सञ्चालन गरिनेछ।

- बालश्रम मुक्त स्थानीय तह घोषणाका लागि आवश्यक सचेतना मूलक कार्यक्रमहरू विद्यालय स्तरमा गरिनेछ।
- सामुदायिक विद्यालयका छात्राहरूको लागि सहज रूपमा स्यानिटरी प्याड वितरणको व्यवस्था गरिनेछ।
- शिक्षण सिकाइलाई प्रभावकारी बनाउन र शिक्षकहरूको कक्षामा रहने समयावधि व्यवस्थित गर्न विद्यालयमा Teacher Time Task लागु गरिनेछ।
- सबै विद्यालयहरूमा एक रूपता कायम गर्न गाउँपालिका पात्रो निर्माण गरिनेछ।
- आधारभूत तह (कक्षा ५ र ८) उत्तिर्ण परीक्षालाई व्यवस्थित गरिनेछ।
- संघ र प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरी कम्तीमा १ वटा विद्यालयमा रहने गरी खुल्ला विद्यालय स्थापनाका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ।
- हाम्रा सबै सामुदायिक विद्यालयहरूमा बालबालिका विद्यार्थीहरूलाई कुनै किसिमको राजनीतिक दलगत गतिविधिमा सङ्गठित गर्ने तथा भेला, आमसभा, धर्ना, जुलुस, जस्ता कार्यक्रमहरूमा सहभागी गराउने कार्य बन्द गरिनेछ। साथै विद्यालयलाई दलगत गतिविधिबाट टाडा राख्ने र विद्यालयहरूलाई शान्ती क्षेत्र घोषणा गरिनेछ।

(ग) खानेपानी तथा सरसफाइ

- खानेपानीको अभावलाई मध्य नजर गर्दै स्थानीय स्रोतहरूलाई एकिकृत गर्नका लागि यस आ व मा अन्य कार्यक्रमलाई थाति राख्दै एकमूष् वजेट प्रवन्ध गरिनेछ ।
- खानेपानीको स्रोत संरक्षण तथा उपयुक्त पूर्वाधारको विकास गरि खानेपानी आपूर्तिको व्यवस्था गरिनेछ। सबै गाउँबासिलाई भरपर्दो, शुद्ध र गुणस्तरीय खानेपानीको सेवाका लागि मिटर सहितको 'एक घर एक धारा' नीति सबै वडाहरूमा विस्तार गरिनेछ।
- पालिका भित्रमा समान उद्देश्य र प्रकृतीको खानेपानी उपभोक्ता समिति र खानेपानी संस्थालाई एकिकरण गरि बृहत रूपमा पालिकास्तरीय खानेपानी सञ्चालन र व्यवस्थापनका निमित्त ऐन निर्माण गरिनेछ।
- ठूलो बजेट भएता पनि आवश्यकता र औचित्यताको आधारमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। पौवादुडमा गाउँपालिकाको अधिकांश घरधुरिका नागरिकहरू पचासौं वर्ष अगाडिबट पिखुवा खोलाको गढ्तीर र अरुण नदिबछ महिला दिदि बहिनीहरूले तीन देखि चार घण्टा डोकामा बोकि ल्याएर चौतारी, भञ्ज्याङ र घरबाट १।१ गिलास र अम्खोरा पानी बटुवालाई दिएर केही पैसा बटुवाबाट लिने गरिन्थ्यो। त्यस प्रकार पीउने पानी समेत छोरी चेलीको पेवा पाउने ठाँउ भन्ने उपमा अन्त्य गर्न उपभोक्ता मार्फत काम गर्नुपर्ने बाध्यता सृजना भएको छ। यस कार्यबाट करिब १७८० घरधुरि बसाई सराई जानबाट रोकिने छन र सेवा पाउँनेछन। यस कार्यका लागि बाध्यात्मक नीति अवलम्बन गरिनेछ।
- स्थानीय मूल संरक्षण व्यवस्थापन गरिनेछ, र ठूला आयोजना सञ्चालन गरिनेछ।
- ठूला खानेपानी अयोजना संरक्षण गर्न बजेटको व्यावस्था गरिनेछ।
- बढ्दै गएका बस्तीहरूलाई मध्यनजर गरि फोहोर तथा ढल व्यवस्थापनका लागि संघीय र प्रदेश सरकारसँग आवश्यक समन्वय गरिनेछ।

- फोहोर मैला डम्पीड साईटको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ।

(घ) खेलकुद तथा मनोरञ्जन

- गाउँपालिका स्तरीय रंगशाला निर्माणमा DPR अनुसार आवश्यक बजेट प्रबन्धको लागि प्रदेश सरकार र संघ सरकारसँग समन्वय गरिनेछ।
- खेलकुद प्रतियोगिताहरूको माध्यमबाट खेलाडी छनौट गरी राष्ट्रपति रनिङ्गशिल्ड प्रतियोगितालाई थप बजेटको व्यवस्था गरी व्यवस्थित ढंगले संचालन गरिनेछ। गा.पा.स्तरीय र अन्तर स्थानीय तह स्तरीय साझेदारीमा खेलकुद आयोजनाहरू सञ्चालन गरिनेछ।
- गाउँपालिकास्तरीय खेलकुद विकास बोर्ड निर्माण गरिनेछ, यसको काम, कर्तव्य, अधिकार र दायित्व स्थानीय सरकारसँग निहित हुनेछ।
- बालबालिका तथा युवाहरूलाई खेलकुद मार्फत स्थानीय सरकार र राष्ट्रप्रति समर्पित हुने वातावरण निर्माण गरिनेछ।
- गाउँपालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरूमा १० देखि १४ वर्षका बालबालिकाहरूलाई ग्रासरूट लेभल कार्यक्रम सञ्चालन गरि फुटबल खेलको तालिम सञ्चालन गरिनेछ।
- प्रत्येक टोलमा टोल स्तरीय खेल मैदान निर्माण गर्ने नीति लिईने छ।
- वडास्तरमा हुने खेलकुद गतिविधिलाई प्रोत्सहान गरिनेछ।
- विद्यालयस्तरीय खेलकुद प्रतिस्पर्धा वृद्धिका लागि शैक्षिक क्यालेण्डर समेतको अनुसरण गर्दै विविध खेल आयोजनाहरू संचालन गरिनेछ।

(ङ) लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण

यस आर्थिक वर्षमा अति विपन्न नागरिक परिचयपत्र वितरण कार्य अगाडि वढाईने छ र यसमार्फत शिक्षा, स्वास्थ्य, खद्य सुरक्षाका कार्यहरूलाई निःशुल्क उपलब्ध गराइनेछ।

(अ) महिला:-

- उपाध्यक्षको नेतृत्वको महिला विकास बोर्ड मार्फत पालिकाभरि छरिएका आमा समूहहरूलाई एकिकृत गरी एक घर एक करेसाबारी कार्यक्रमलाई व्यवस्थित गरिनेछ।
- महिला विकास बोर्ड मार्फत पूर्वाधारखेलकुद सम्बन्ध ,खानेपानी ,स्वास्थ्य ,शिक्षा ,कृषि ,विकासका कामकाज अगाडी बढाइनेछ। त्यसका लागि पर्याप्त बजेट विनियोजन गरिनेछ।
- महिलाहरूलाई विशेष रूपमा क्रियाशिल गरि टोल विकास समिति गठन तथा परिचालन गरिनेछ।
- उपभोक्ता समितिहरूमा महिलाहरूको नेतृत्व सुनिश्चित हुने नीति अवलम्बन गरिनेछ।

- यस गाउँपालिका भित्र हुने आर्थिक विकास तथा पूर्वाधार विकास लगायत अन्य युवा रोजगार कार्यक्रममा पुरुष, महिला तथा आर्थिक रूपले विपन्न वर्गहरूलाई समेत समेटि विना भेदभाव सबैको समान सहभागिता तथा अवसरहरूमा पहुँचको सुनिश्चितता कायम गरिनेछ।
- लैङ्गिक हिंसा न्यूनिकरण र सचेतना मूलक कार्यक्रम संचालन गर्न बजेटको व्यवस्था गरिनेछ।
- राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय महत्वको महिला सम्बन्धी दिवसहरू मनाउनलाई बजेटको व्यवस्था गरिनेछ।
- घरेलु तथा साना उद्यमी बनाउन महिलाहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ।
- महिला उद्यमीहरूलाई राजस्वमा ५०% छुट दिने नीति लिइनेछ।
- महिला व्यवसायिकरण प्रवर्धन गर्नलाई बजेटको व्यवस्थापन गरिनेछ।

(आ) बालबालिका:-

- बालमैत्री स्थानीय तह घोषणाका लागि आवश्यक सुचकहरू को सुदृढिकरण गरिनेछ।
- **International Labour Organization (ILO)** सँगको साझेदारीमा बालश्रम मुक्त स्थानीय तह घोषणा गरिनेछ।
- बालविवाह न्यूनिकरण गर्नलाई सचेतना मूलक कार्यक्रम/पोष्टर पम्पलेट/तालिमको लागि बजेटको व्यवस्था गरिनेछ।
- बाल क्लब सदस्यहरूलाई नेतृत्व तथा क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गरिनेछ।
- बाल विवाह विरुद्ध सचेतनामूलक कार्यक्रम गर्नलाई बजेटको व्यवस्था गरिनेछ।
- पालिकास्तरीय बाल सञ्जाल गठन गरिनेछ।

(इ) दलित:-

- सचेतना मूलक कार्यक्रम/सीपमूलक/क्षमता विकास तथा आय आर्जन मूलक कार्यक्रमहरूलाई जोड दिइने नीति लिई बजेटको व्यवस्था गरिनेछ।
- उपभोक्ता समितिमा दलित समुदायहरूको नेतृत्व सुनिश्चित हुने नीति अवलम्बन गरिनेछ।

(ई) अपाङ्गता:-

- अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरूलाई संघीय सरकार प्रदेश सरकार र गाउँपालिकाको साझेदारीमा कार्यक्रम सञ्चालनलाई निरन्तरता प्रदान गर्नको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ।
- पालिकास्तरीय अपाङ्गता भवन सम्पन्न गर्नका लागि प्रत्येक वडाबाट बजेटको व्यवस्था गरिनेछ।
- अपाङ्गता परिचयपत्र भएका नागरिकहरूलाई गाउँपालिकाभित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट अन्य ठूला अस्पतालहरूमा रेफर गरिएमा एम्बुलेन्स सेवामा पचास प्रतिशत छुटको व्यवस्था गरिनेछ।

(इ) जेष्ठ नागरिक:-

- ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई मध्यनजर गरि वडा कार्यालयबाटनै सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण एकिकृत स्वास्थ्य शिविर लगायतको व्यवस्था गरिनेछ।
- ज्येष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।
- ज्येष्ठ नागरिक परिचयपत्र भएका नागरिकहरूलाई गाउँपालिकाभिन्न रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट अन्य ठूला अस्पतालहरूमा रेफर गरिएमा एम्बुलेन्स सेवामा पचास प्रतिशत छुटको व्यवस्था गरिनेछ।

(ई) भाषा, साँस्कृति:-

- पौवादुङमा गाउँपालिकाको ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटन, कृषि र पूर्वाधारहरूको समेत महत्व झल्काउने साँस्कृतिक अध्ययन गरिनेछ।
 - देश तथा विदेशको स्थानीय सरकारसँग स्थानीय भाषा साँस्कृति परम्परा, रितिरिवाज र आर्थिक जिवन यापनलाई एक अर्कामा परिचित गराई एकआपसमा घुलमिल तथा आदानप्रदान गर्न भगिनी सम्बन्ध कायम गरिनेछ।
 - पौवादुङमा गाउँपालिकाको दोस्रो सामरिक महत्वको केन्द्र मानेडाँडा बजारमा किरात राई अल्पसंख्यक दुङ्माली भाषीहरूको व्यापारीक प्रयोजन र सभाहल सहितको निर्माणाधिन साँस्कृतिक भवनलाई पुरा गर्नका लागि प्रदेश सरकारसँग आवश्यक समन्वय गरिनेछ।
 - स्थानीय लोपोन्मुख दुङ्माली भाषा संरक्षण पनपाठन र शब्दकोष निर्माणलाई ध्यान दिईनेछ। स्थानीय कला साँस्कृति, मन्दिर गुम्बा, देवस्थलको निर्माण तथा संरक्षणमा समुदायको ५०% लागत साझेदारीको नीति अवलम्बन गरिनेछ।
 - संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकार र अन्य धार्मिक संघ संस्थाहरूसँग समन्वय गर्दै ऐतिहासिक गुम्बा तथा मठमन्दिरहरू निर्माण गरिनेछ।
- पूर्वाधार विकास सम्बन्धी नीति

“गाउँपालिका सँग नागरिकको अभिभावकीय नाता

घर घरमा पुऱ्याउनेछौं हरीयो जस्तापाता”

नागरिकहरूको सबै भन्दा सुरक्षित थलो भनेको आफ्नो घर हो त्यसो भएको हुनाले नागरिकको घर सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत फुसको छाना हटाइ जस्ता पाता लागउने कार्यक्रम तिव्रताका साथ अगाडी बढाइनेछ । यो कार्यलाई आगामी आवमा समेत राखिनेछ । स्थानीय पानीका स्रोतहरूलाई संरक्षण गर्दै नागरिकहरूको घरदैलोसम्म पुऱ्याउनको निम्ति यस आवमा महत्वपूर्ण आयोजना सुचारु गरिनेछ ।

(क) सडक

- संघीय प्रदेश र स्थानीय साझेदारीमा गाउँपालिकाको गौरवको आयोजनाको रूपमा रहेको तिवारीभञ्ज्याङ-मानेडाँडा-अंधेरीघाट (पञ्चकन्या कृषि सडक) सडकलाई मध्यपहाडी राजमार्गको तिवारीभञ्ज्याङ जिरोपोइन्टबाट कालोपत्रे गर्नका लागि पर्याप्त बजेट वनियोजन गरिनेछ ।

- मध्यपहाडी राजमार्गको श्यामशिलाको जिरोपोइन्टबाट वडा कार्यालय जोड्ने सडकको स्तरोन्नति गर्नका लागि साझेदारीमा सडक बोर्ड नेपालसँग सहकार्य गर्न बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- सडकले चर्चेको जग्गालाई लगत कट्टा गर्नका लागि आवश्यक कानून निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- पञ्चकन्या कृषि सडक (तिवारीभञ्ज्याङ्ग- मानेडाँडा-अँधेरीघाट) मोटर बाटो दाँयाबाँयाका घर संरचनाहरू निश्चित समयभित्र हटाउनलाई सुचना जारी गरी सडक विस्तार गरिनेछ ।
- अन्तर स्थानीय तह जोड्ने रणनीतिक सडकहरूको विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन, IEE समेत गरी निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- वडाहरू जोड्ने अधुरा आयोजनाहरूलाई निरन्तरता दिदै बाह्रैमास सवारी आवागमन हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- साविकका गोरेटो बाटो, घोरेटो बाटोहरूलाई मर्मत गरी मानिस हिँडन लायकको बनाइनेछ ।
- पूर्वाधार जन्य संरचनाहरू उपभोक्ता समितहरू मार्फत निर्माण गर्दा गाउँपालिकाको विनियोजित लागतमा २% मर्मत संभार कोष र २% कन्टीन्जेन्सी कोष कट्टी गरी हुन आउने रकममा कम्तिमा १५% थप जनसहभागिता गराउने नीति अंगीकार गरिनेछ ।
- डोजर स्काभेटरको प्रयोगमा साविकको दररेटमा भ्याट (VAT) रकम समावेश गरी Bill of Quantity (BOQ) र इष्टिमेट तयार गरिनेछ ।
- पूर्वाधार तथा संरचना जन्य निर्माण कार्यमा जनशक्ति परिचालन मार्फत रोजगारी सृजना गर्ने नीति अंगीकार गरिनेछ ।
- ठुला आयोजना कार्यान्वयन हुनु अघि DPR, IEE / Soil Test आवश्यकतानुसार गरिनेछ ।
- सडकको दायाँबायाँ हरियाली प्रवर्द्धन गर्न फलफुलका विरुवाहरू लगाईनेछ ।
- मुख्य सडकहरूको संरक्षणका लागि ६ वटै वडाबाट प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत जनशक्ति परिचालन गरिनेछ ।

(ख) ग्रामिण विद्युतीकरण:- “अन्धकार मुक्त उज्यालो युक्त गाउँपालिका”

- यसै आर्थिक वर्षभित्र पौवादुडमा गाउँपालिकालाई उज्यालो गाउँपालिका घोषण गरिनेछ ।
- प्रदेश सरकार सँगको सहकार्यमा विपन्न परिवारहरूलाई सोलार सिस्टम वितरण गरिनेछ ।
- विद्युत विस्तार गर्न अधिक खर्च लाग्ने टोल वस्तीहरूमा वैकल्पिक उर्जा कार्यक्रमबाट न्यून आर्थिक अवस्थाका परिवारलाई पहिचान गरी Solar System जडान गरिनेछ ।
- मुख्य बजार क्षेत्रहरूमा सोलार बत्ती (Street Light) जडान गरिनेछ ।

(ग) सिँचाई

- SIP कार्यक्रम मार्फत साना सिँचाई आयोजनाहरूलाई अगाडी बढाइनेछ ।

- कृषकको साझेदारीमा साना तथा लघु सिँचाईका लागि पाइप वितरण, थोपा सिँचाई तथा पलाष्टिक पोखरीको लागि अनुदान र साना ठूला प्रकृतिका सिँचाई कुलो निर्माण र नियमित मर्मत संभार गरी खाद्य पदार्थ उत्पादनमा जोड दिइनेछ।
- क्षति भएका सिँचाईका कुलाहरुको मर्मत सम्भार कोषबाट मर्मत गरिनेछ।
- RERA सँग Solar lifting सम्बन्धी आवश्यक सहकार्य गरीनेछ।

(घ) भवन तथा सहरी विकास

- नागरिकहरुको सबै भन्दा सुरक्षित थलो भनेको आफ्नो घर हो त्यसो भएको हुनाले नागरिकको घर सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत फुसको छाना हटाइ जस्ता पाता लागउने कार्यक्रम तिव्रताका साथ अगाडी बढाइनेछ। यो कार्यलाई आगामी आवमा समेत राखिनेछ।
- पौवादुडमा गाउँपालिकाको कार्यालय परिसरमा व्यापारिक प्रयोजन सहितको बहुउद्देश्य प्रशासनिक भवन संघीय सरकारसँगको लागत साझेदारीमा निर्माण गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ। यस भवन निर्माण सम्पन्न भए पश्चात वार्षिक रुपमा करिब १० लाख आन्तरिक राजश्वमा वृद्धि हुने अपेक्षा गरिएको छ।
- वडा नं ४ मा पाँच सैयाको मानेडाँडा अस्पताल भवन निर्माण कार्यलाई बहुवर्षिय ठेक्का प्रणाली मार्फत निरन्तरता दिइनेछ।
- यस गाउँपालिका भित्र बन्ने नयाँ पक्की घरहरु बढीमा ३ तल्लासम्म मात्र निर्माण गर्न अनुमति दिइनेछ भने गाउँपालिकाले तोकेको रङ्गको जस्तापातामात्र प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ।
- मध्यपहाडी राजमार्ग र पञ्चकन्या सडकको Right of Way क्षेत्र देखी ५०/५० मि. दाँया बाँयाको घर संरचना नयाँ निर्माण गर्दा अनिवार्य घर नक्साङ्कन गर्नुपर्ने र यस अघि बनेका घर संरचना अनिवार्य अभिलेखिकरण गर्ने व्यवस्था गरीनेछ। गाउँपालिकामा भएक सबै सार्वजनिक भवनहरुलाई अभिलेखिकरण गरि भवन आचार संहिताको कार्यान्वयन गरिनेछ।

❖ वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन

- विपद व्यवस्थापन कार्ययोजना तयार गरी राहत सामग्रीहरुको उपलब्धताको सुनिश्चितता गरिनेछ।
- आपत्कालीन दुर्घटना तथा विपद उद्धारका लागि वडा स्तरीय उद्धार समिति निर्माण गरी उनीहरुलाई तालिम र सुरक्षा सामग्रीको व्यवस्था गरिनेछ।
- गाउँपालिकाको एम्बुलेन्स सेवालार्ई अझ प्रभावकारी र गुणस्तरीय बनाइनेछ।
- विपद व्यवस्थापनका लागि विपद व्यवस्थापन कोषमा पर्याप्त रकमको व्यावस्था गरिनेछ।
- बृक्षारोपन तथा बायोइन्जिनियरिङ्ग कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

❖ सेवा प्रवाह, सुशासन र समन्वय

- गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूको क्षमता विकास योजना तयार गरी आवश्यक कार्यक्रम गरिनेछ ।
- कर्मचारीहरूसँग कार्यसम्पादन सम्झौता गर्दै उपलब्धिहरूको समीक्षा गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको आवधिक योजना र मध्यकालीन खर्च संरचना दस्तावेज निर्माण भएसँगै यस कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।
- दिगो विकासका लक्ष्यहरू को स्थानीयकरणका लागि स्पष्ट नीति तथा कार्ययोजना तर्जुमा गरी वार्षिक योजनामा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- गैरसरकारी सङ्घ संस्थाहरू संग आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।
- खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरीद योजनाहरू तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- सेवा प्रवाह को मापदण्ड SOP तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- सेवा प्रवाहलाई घर आँगन सम्म पुर्याउन सबै वडामा घुम्ती सेवाहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- स्थानीय तहहरू बीच साझा हित र सरोकारका विषयमा आवश्यक पर्ने संयुक्त समिति गठन गरि अन्तर पालिका बैठकको आयोजना गरिनेछ ।
- गाउँपालिका, वडा र विषयगत शाखाहरूको गतिविधिका लागि स्थानीय रेडियो, टेलिभिजन तथा पत्रपत्रिकाहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।
- सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण लगायतका कार्यक्रमहरू संचालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- घटना दर्ता दिवसको अवसरमा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

❖ न्यायिक समिति

- न्यायिक समितिको क्षमता विकासका लागि उच्च अदालत जिल्ला अदालत जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालयसँग आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाका नागरिकहरूलाई न्यायमा पहुँच सुनिश्चितता गर्नका लागि पर्डेप नेपालसँग समन्वय गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- प्रत्येक वडाहरूमा मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
- मेलमिलाप कर्ताहरूलाई पुनर्ताजगी तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।
- स्थानीय सरकारका न्यायिक समितिहरूबीच अनुभव साटासाट गर्नका लागि साझेदारीमा अन्तर जिल्ला अन्तरपालिका स्तरीय सम्मेलनको आयोजना गरिनेछ ।

❖ विधेयक समिति

- गाउँपालिकाको लागि आवश्यक ऐन, नियमावली, कार्यविधीहरू निर्माण प्रकाशन, प्रसारण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- खानेपानी सम्बन्धी ऐन निर्माण गरि सोहि बमोजिम खानेपानी विकास बोर्ड सञ्चालन गरिनेछ।
- आवश्यकतानुसार विज्ञहरूसँग समन्वय तथा सहजीकरण गरिनेछ।

अन्त्यमा,

हामी जनप्रतिनिधिहरूले पालिकावासी आम नागरिकहरूको अमूल्य मतदानबाट निर्वाचित भईसके पश्चात कर्मचारी र नागरिकहरूप्रति सम्मानजनक व्यवहार गरिदै आएको व्यवहारबाट यहाँहरू सबैमा स्पष्ट भएको छ भन्ने विश्वास लिएको छु। हामी अध्यक्ष, उपाध्यक्ष लगायत निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू संघ सरकारको नीति तथा कार्यक्रम र बजेटले सिर्जना गरेको भयावह स्थिति र आर्थिक वर्ष २०७९/८० को नीति तथा कार्यक्रम र स्थानीय तहलाई दिइएको बजेट सिलिङ्ग अनुसार पठाउनुको सट्टा उल्टै वित्तीय समानिकरण अनुदान तर्फ अन्तिम किस्ताको ५० प्रतिशत कटौती गरिनु, राजस्व बाडफाड तर्फ ६४ प्रतिशत मात्र आउनुले बजेटको सीमा गहिरो ढङ्गले घटेको छ। त्यसो भएको हुनाले हामी अध्यक्ष, उपाध्यक्ष लगायत निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू शासक होईन सेवक भएर काम गरिनेछ भन्दा भन्दै पनि पालिका भित्रको भूगोलहरूमा हावा पानी र माटो सुहाउदो खेति गर्नका लागि आवश्यक बजेट र योजनाहरू निर्माण गर्ने लक्ष्य हुँदा हुँदै पनि बजेटको साँघुरो सीमाले गर्दा यो अवस्थामा आइपुगेका छौं। अर्को तर्फ हाम्रो बजेटको आकारलाई कर्मचारी तलब भत्ता तथा कार्यालय सञ्चालन, सामाजिक सुरक्षा भत्ता, सशर्त तर्फको बजेट एकमुष्ट आउदा जनतामा धेरै अपेक्षा बढ्ने तर हामीले ती विषयवस्तु बुझाउन नसक्दा आयोजनामा बजेट थोरै हुदा फेरी नागरिकमा निराशा पैदा भएको छ। यसो भएको हुनाले जनताको निराशालाई उत्साहमा परिणत गर्न यस पटकको नीति तथा कार्यक्रम र बजेटले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने विश्वास लिएको छु।

यस आर्थिक वर्षको बजेटलाई फरक फरक दुई तरीकाबाट आयोजना निर्माण गर्दै कार्यान्वयन गर्ने लक्ष्य अगाडी सारिएको छ। पालिकाभित्रको प्रत्येक वडामा दिइएको बजेट सीमाको परिधिमा रहदै स-साना आयोजनाहरू नसमेटी नहुने खालका आयोजनालाई समेट्ने गरी नीति निर्माण गरिएको छ किनकी धेरै नागरिकहरू गरिबीको रेखामुनी रहेका र नचाहादा नचाहादै पनि जीविकोपार्जन गर्न र गराउनको लागि केही आयोजनाहरू स-साना र वितरणमुखी खालका आयोजना पक्कै पनि निर्माण गर्नु पर्ने स्थिति सिर्जना भएको छ। यसलाई झट्ट सीधा तरिकाले हेर्दा यी कार्यक्रम र बजेट तोकिरहदा वितरणमुखी जस्तो देखिएतापनि अर्को घुमाउरो तरिकाले हेर्ने र बुझ्ने हो भने स-साना आयोजनाले पनि नागरिकहरूमा केही न केही परिवर्तन हुन सक्छ भन्ने बुझाइका साथ त्यस्ता प्रकारका आयोजनाहरू अगाडी सारिने लक्ष्य राखिएको छ।

खानेपानीको सन्दर्भमा हाहाकार अवस्थाको वातावरण सिर्जना भएको ठाँउमा सानो बजेटले सानो स्थानीय स्रोत संरक्षण गरेर पिउने पानी उपलब्ध गर्ने आयोजना अगाडी सार्नु पनि कम महत्वको विषय भने पक्कै होइन। अर्को तर्फ हेर्ने हो भने गाउँपालिकाको सानो बजेटलाई उचित ढंगले प्रयोग गर्नका लागि ठुला आयोजना अगाडी सार्न जरुरी ठानेका छु। यस सन्दर्भमा पालिकाले संघ र प्रदेश सरकारसंग समन्वय गर्दै लाने क्रममा पालिकाको गौरवको आयोजनाको रूपमा सञ्चालित आयोजना तिवारी-भञ्ज्याङ्ग-अधेरीघाट कृषि सडक निर्माणका लागि पुष्पलाल मध्यपहाडी लोकमार्गको तिवारीभञ्ज्याङ्गलाई जीरो किलो जीरो मिटर मान्दै गाउँपालिकाको केन्द्रसम्म कालोपत्रे सडक निर्माण गर्न मोटो रकम खर्च गर्नु पर्ने आवश्यकता महशुस गरेको छु। यसका लागि संघ र प्रदेश सरकारसंग महत्वपूर्ण पहलकदमी गरिएको

छ। संघ सरकारले प्रस्तुत गरेको बजेटमा यो सडक कालोपत्रे गर्नका लागि केही करोड बजेट समेत राखेको छ र केही समय पछि पास गर्ने कोशी प्रदेश सरकारको बजेटमा पनि हाम्रो यो सडक अवश्य समेटिने छ भन्ने विश्वास समेत लिएको छु। त्यस्तै गरेर स्थानीय पूर्वाधार विकास साझेदारी कार्यक्रमबाट धेरै अगाडीको आर्थिक वर्षहरूमा समेत महत्वपूर्ण प्रयत्न गरिएको पालिकाको प्रशासनीक भवन मोटो लागतमा यस पटक बन्ने पक्का भएको छ। त्यस प्रकार यी संरचनाहरू भोलिका दिनमा निर्माण सम्पन्न भए पश्चात पालिकाको आयस्रोतका रूपमा यी आयोजनाहरू स्थापित हुने छन्।

अर्को तर्फ आम नागरिकहरूको उसको सुरक्षित ठाँउ भनेको महल होस वा झुपडी आफ्नो घर हो। तर केही वर्ष अगाडीबाट केपी ओली नेतृत्वको सरकारले अगाडी सारेको (सुरक्षित नागरिक आवास) कार्यक्रमले केही नागरिकको झुपडीको छाना टालिदिने काम त भयो तर सबैलाई पुरा गर्न भने सकेन। यसलाई सम्पन्न गर्नका लागि यस आर्थिक वर्ष र अर्को आर्थिक वर्षमा पालिका भित्रको फुसको छाना मुक्त गर्ने गरी आयोजना अगाडी बढाउने लक्ष्य राखिएको छ।

यस आ.ब. २०८०/८१ को बजेटमा स्थानीय खानेपानीको स्रोतहरू पहिचान गरेर ठुला आयोजना सञ्चालन गर्दै गर्दा मुहानको अभावमा नागरिकले पिउने पानी पाइरहेका छैनन्। पिउने पानी घरघरमा पुऱ्याउनका लागि ती आयोजनाहरूमा थप टेवा पुऱ्याउने लक्ष्य सहित आयोजना सञ्चालन गर्ने भएको हुदा ठुलो बजेट राख्नु पर्ने अवस्था सिर्जना भएको छ। यो रहर नभई बाध्यता भएको पनि बुझिदिन सबै पक्षलाई जानकारी गराउन चाहन्छु। यस पटकक उपलब्धि र लगानीलाई प्रभाव मुल्याङ्कन गरेर आगामी वर्ष यस कामलाई पूर्णता दिने विश्वास लिएको छु।

हाम्रो पालिकाको यस आ.ब. मा अल्पकालिन र दीर्घकालिन महत्वका आयोजनाहरू पक्कै अगाडी सारिनेछन् त्यस मध्ये बहुवर्षिय योजना सम्पन्न गर्न र त्यसबाट प्रतिफल लिन अवश्य जटिल र चुनौतीका चाड छन्। यसको तयारीका लागि सबैजना जुट्नु पर्ने आवश्यक छ। लामो संघर्ष पश्चात हामीले त्यसको मीठो प्रतिफल प्राप्त गर्ने छौं। त्यस प्रकार अल्पकालिन तर महत्वका आयोजनाबाट नागरिकहरूले प्रत्यक्ष रूपमा लाभान्वित हुनेछन्। हामी सबै हिसाबले हेर्दा एकपटक अहिलेको बजेट सीमालाई हेर्दा कोशी प्रदेश सरकारको बजेटमा बढ्नुको सट्टा घट्नु संघ सरकारको पनि बढ्नुको सट्टा मोटो रकम घटाउनुले हाम्रो आयोजनाहरू धेरै काटीन पुगेका छन्। तथ्यमा गएर हामीले हेर्ने हो भने संघ सरकारले वित्तिय समानिकरण अन्तर्गत ५० प्रतिशत कटौती गरिनु भनेको रु १ करोड २० लाख हुन आउछ र राजस्व बाडफाड तर्फको ३६ प्रतिशत नआउनु भनेको रु २ करोड ६० लाख नआउनु हो। त्यस संगसंगै प्रदेशको पनि भार बढेको छ। आ.ब. २०८०/८१ मा समेत अघिल्लो सालको तुलनामा बढ्नु पर्नेमा संघीय समानीकरण तर्फ रु १ करोड २ लाख कम बजेट आउने देखिएको छ यसरी हेर्दा रु ४ करोड ८२ लाख घाटा भएको छ। यस आ.ब.को सोधभर्ना समेत हेर्दा आगामी आ.ब. लाई रु ९४ लाख थप व्ययभार बढेको छ त्यसकारणले गर्दा धेरै आयोजनाहरूको रकम भुक्तानी गर्न सक्ने अवस्था छैन। यस आ.ब. को बजेट अन्य आयोजनाहरूमा लगाउनु पर्ने बाध्यात्मक स्थिति भने सिर्जना भएको छ। हामीले टोल-टोलको कृषि सडक स्तरोन्नती र निर्माण गर्ने पर्ने थियो, विधुतीकरणमा आयोजना बाहेक बजेट थपेर सबै घरधुरीमा बत्ती पुऱ्याउनु पर्ने थियो तर बजेट अभावका कारण त्यसो गर्न सकिएन। हाल विस्तार भइरहेको विधुत प्राधिकरणको बजेटमा आश्रित हुनु परेको अवस्था छ। विधुत विस्तारमा ढिलासुस्ती भएको छ, ठेकेदारको चरम लापरवाहीका कारण तोकिएको समयमा विधुत विस्तारको काम सम्पन्न हुने

स्थिति देखिदैन। अर्को पाटो अफठ्यारो भूगोल र छरिएर रहेको वस्तीका कारण पनि ठुलो लगानी भएता पनि थोरै घरधुरीमा मात्रै विधुतको पहुँच पुऱ्याउन सकिएको छ।

हामी पालिका भित्रको सबै विद्यालयको स्तरोन्नति र मापदण्ड सहितको भौतिक पूर्वाधार र बालमैत्रि कक्षा सञ्चालन गर्न पनि इच्छा हुदा हुँदै गर्न सकिएको छैन। छरिएको बस्ति थोरै विद्यार्थी संख्या अफठ्यारो भुगोलले पनि सोचे जति बजेट राखेर काम गर्न र पुरा गर्न सकिएको छैन। तर हामीले स्थानीय सरकारको रूपमा उपस्थिति भए सँगै केही नमूना योग्य काम भने पकै गरेका छौं। साना नानीहरुलाई कपी, पेन्सिल, इरेजर, न्यानो कपडा वितरण, कापी, कलम, किताब बोक्ने झोला र विद्यालय पोशाक वितरण अभिभावक सचेतना कार्यक्रम शिक्षक तालिम प्र.अ. अभिमूखिकरण, शैक्षिक पात्रो, कम्प्युटर कक्षा विज्ञान प्रयोगशाला पुस्तकालय फर्निचर खेलकुद सामाग्री वितरण र प्रविधिमैत्री उपयोगी सामाग्रीहरु बालबालिकाको लागि विभिन्न क्रियाकलाप अध्यक्ष क्षान्त्रावृत्ति कार्यक्रम ग्रासरूट कार्यक्रम र ठुला पूर्वाधार निर्माण लगायतका काम भने पकै भएका छन्। अगामी दिनमा अझै बढाउदै लगिनेछ। यी सबै उपलब्धिहरु भोलीका भविष्यका कर्णधार बालबालिकाको हितमा स्थानीय सरकारले अगाडी बढाएको सुनौलो कार्यक्रमहरु हुन्।

पालिकाले महत्त्वपूर्ण लगानीहरु गर्दै वडाको केन्द्र केन्द्रमा गाउँघर क्लिनिक खोप केन्द्र प्रत्येक वडामा स्वास्थ्य चौकी र प्रसुति केन्द्र निर्माण पालिकास्तरीय अस्पताल निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको छ। च्याङ्ग्रेमा रहेका निर्माणाधिन स्वास्थ्य संस्था सम्पन्न गर्न प्रदेश र संघ सरकारसँग समन्वय गरेर सम्पन्न गर्ने लक्ष्य लिएका छौं। स्वास्थ्य संस्थाबाट वितरण गरिने औषधि र सेवाहरु तिव्रगतिमा प्रवाह गरिरहेको अवस्था छ। यस आर्थिक वर्षमा हामीले स साना बालबालिकालाई पाँच वर्ष पछि स्वास्थ्य र शिक्षालाई प्राथमिकतामा राखेर ज्येष्ठ नागरिकलाई सामाजिक सुरक्षा भत्ता कार्यक्रम लागु गरिन्छ तर भोलिका देश बनाउने र देश चलाउने बालबालिका र युवाहरुको सन्दर्भमा ठुला सरकारले ध्यान नदिएको हुँदा हामीले यस पटकबाट नवजात शिशु भविष्य सुरक्षा कार्यक्रम लागु गरिने भएको छ। गएको सालबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरु बजेट अभावको वावजुद पनि केही समेटिने प्रयास गरिएको छ।

दिगो विकासको लक्ष्य प्राप्ति हासिल गर्ने भनेको मूख्य अधार कृषि हो कृषिलाई व्यवस्थित हिसाबले सञ्चालन गर्ने र कृषक दाजु भाई तथा दिदिबहिनीहरुलाई उत्पादनसँग जोड्दै जाने र भविष्यमा कृषि पेशा गरी खाने एक आधारशिला कार्यक्रम बनाउने गरी आर्थिक करिडोर र नाफा जस्ता कार्यक्रमसँग साझेदारी गर्ने गरी कार्यक्रम अगाडी बढाउने प्रयत्न गरिनेछ। पालिकाबाट सञ्चालित महत्त्वपूर्ण आयोजनाहरु अगाडी बढाइनेछ। कृषि पशुपालन व्यवसशाय लगायत महत्त्वपूर्ण कार्यक्रमलाई जनजीविकासँग जोडिनेछ।

प्रत्यक्ष कृषकहरुलाई राहत पुराने महसुस गरिएको छ। सानो बजेट महत्त्वका कार्यक्रमहरु धेरै छन, त्यसको पनि सिमा परिधिमा रहदै योजना निर्माण गर्नुपर्ने अवस्था, अर्कोतिर मध्यकालिन खर्च संरचना, स्थानीय तह संस्थागत स्वमूल्याङ्कन र कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन, सबै पक्षको आधारलाई हेर्दा तोकिएको काम पूरा गर्न र जनताका तमाम अपेक्षा पूरा गर्न जटिल छ। आगामी आ.व.मा सबै प्रकारका योजनाहरु अगाडि सार्ने भन्दा पनि एक काम थालनि सँगै समपन्न गर्ने लक्ष्य लिईएको छ।

“समृद्ध नेपाल र सुखी नेपाली” को राष्ट्रिय आकांक्षा र हामी पौवादुडमाली मानव विकास पूर्वाधारले ल्याउछौं खुशियाली भन्ने नारालाई साकार बनाउन र हामी निर्वाचित हुनुको औचित्यलाई समेत पुष्टि गर्न यस नीति तथा कार्यक्रम र बजेट समयमै कार्यान्वय गरी सत प्रतिशत सफल बनाउन आवश्यक छ। विगतका वर्षहरूमा लिईएको नीति निर्माण गरिएको योजना अनुसार गाउँपालिकाले आफ्नो लक्ष्य अनुसारको सफलता हासिल गरेको छ। यसका लागि यस गाउँपालिकाका नागरिकहरू, पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, सबै राष्ट्रसेवक कर्मचारी मित्रहरूको अथक प्रयासका कारण यो आर्थिक वर्षको गाउँसभा सम्पन्न गर्ने मोड सम्म आई पुगेका छौं। यसका लागि सबै पक्षलाई धन्यवाद र आभार प्रकट गर्दछु। यस पटक पनि सो कार्यहरू सम्पन्न गर्नका लागि निर्वाचित सम्पूर्ण जनप्रतिनिधी, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू, आम नागरिक र रचनात्मक भूमिका खेल्ने प्रतिपक्ष समेतको सहयोगको अपेक्षा राख्दै सबै सबै प्रति धन्यवाद र आभार प्रकट गर्न चाहन्छु।

धन्यवाद।

अध्यक्ष

श्री किरण राई

आ.व. २०८०/०८१ को नीति तथा कार्यक्रम

२०८०/०३/०९ गते